

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ імені Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

«26» *лютого* 2020 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на 3 курс навчання зі спеціальності
« 061 Журналістика »

Миколаїв - 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на III курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем **бакалавр** за спеціальністю **061 «Журналістика»**, галузі знань **06 «Журналістика»**.

Вступник на III курс спеціальності «Журналістика» повинен мати систему знань з навчальних дисциплін, що викладалися протягом першого року навчання на цій спеціальності. Зокрема, таких фахових дисциплін, як «Теорія і історія журналістики», «Журналістський фах», «Журналістська етика», «Психологія журналістської творчості». На основі цих дисциплін складено тестові завдання для вступного випробування.

Мета фахового вступного випробування полягає у виявленні творчих можливостей майбутніх фахівців, їхньої здатності вирішувати ті ситуації, які можуть виникнути у майбутній журналістській діяльності.

Вступник повинен знати:

- структуру журналістикознавства, провідні концепти журналістики та способи відображення дійсності в журналістиці, специфіку та види комунікації масової комунікації та комунікаційного процесу;
- головні аспекти журналістської праці та творчості;
- специфіку та методика реалізації раціонально-пізнавальних (емпіричних, теоретичних методів) і художній рівень (художні методи) пізнання дійсності;
- таксонімізацію та специфіку методів соціології в журналістиці (опитування, спостереження, вивчення документів, експеримент та їх модифікації);
- технологію відбору інформації для новин, шість правил наближення інтересів для наближення тексту до читача;
- теоретико-методологічні засади створення журналістського твору, етапи творчого процесу, репродуктивні та продуктивні форми діяльності в журналістиці, критерії актуальності теми, стадії створення та структуру журналістського твору, композиційні особливості журналістського твору;
- важливість факту у журналістиці, його природу та різновиди за роллю у журналістських матеріалах, роль та місце заголовку та лідів в журналістському творі, класифікацію заголовків та лідів та методика їх підбору;

- класифікацію жанрів журналістики, найпоширеніші класифікації журналістських жанрів, жанри новинної, раціональної та емоційної журналістики, їх характеристику та методика створення, специфіку жанрів інформаційної, аналітичної та художньо-публіцистичної групи;
- основні поняття журналістської етики; етичні принципи та норми; загальні принципи роботи з джерелами інформації;
- методи прихованого збирання інформації, метод «маски» та його переваги та недоліки в контексті журналістської етики, фабрикування інформації, плагіат та його етичні і правові засади;
- особливість стадій творчого процесу журналіста;
- психологічну культуру журналіста та вміння конструювати медіареальність;
- соціальні ролі журналіста та зв'язки із соціально-психологічними особливостями професії; аспекти праці в малій групі та редакційному колективі;
- типи спілкування, позитивні та негативні техніки спілкування, психологічні та інші комунікативні бар'єри в роботі журналіста.

Вступник повинен вміти:

- керуватися в професійній діяльності основними принципами журналістської діяльності;
- вправно користуватися методами збору інформації для написання творів;
- окреслювати особливості організації журналістської діяльності;
- розрізняти емпіричні та відтворені факти і правильно використовувати їх, керуватися логікою відбору фактів і методами їх перевірки, оперувати фактами та розгортати їх в тексті відповідно до жанру матеріалу;
- дотримуватися професійних етичних вимог: етичних принципів, етичних норм, прав та обов'язків журналіста, журналістського етикету;
- врегульовувати моральні проблеми в професійній діяльності на всіх етапах, підвищувати своїми матеріалами моральну культуру аудиторії ЗМІ;
- вміти виявляти порушення етичних вимог у ЗМІ; аналізувати типові помилки й порушення журналістської етики;

- керувати своєю творчою діяльністю та планувати її, враховуючи особливості стадій творчого процесу журналіста, розвивати власну увагу, образність, удосконалювати свій талант та професійну майстерність;
- балансувати та відновлювати власну психологічну культуру та конструювати медіареальність залежно від авторських інтенцій;
- моделювати та видозмінювати соціальні ролі в професійній діяльності;
- моделювати свій соціальний імідж в залежності від типів контактів, рівня близькості та функцією в процесі соціалізації;
- викликати емпатію у співрозмовника, застосовувати різні типи і види спілкування залежно від співрозмовника, усувати психологічні та комунікативні бар'єри при спілкуванні;
- адаптувати власну професійну діяльність до умов, усвідомлюючи специфіку журналістики як екстремальної та стресогенної професії;
 - застосувати знання в практичних ситуаціях;
 - опановувати знання та розуміти предметну сферу й професійну діяльність;
 - шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
 - використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
 - виявляти здатність бути критичним та самокритичним;
 - працювати в міжнародному контексті;
 - адаптуватися та діяти в новій ситуації;
 - здатність спілкуватися з представниками професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
 - здатність до міжособистісної взаємодії та здатність працювати в команді;
 - здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
 - здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
 - здатність оцінювати отримані знання з погляду можливості їх застосування у професійній діяльності;
 - здатність організовувати і проводити професійну діяльність у сфері соціальних комунікацій;

- здатність працювати в команді;
- здатність навчатися та оволодівати сучасними знаннями;
- здатність формувати інформаційний контент;
- здатність розвивати і підтримувати на якісному рівні професійну діяльність.

Фахове вступне випробування включає такі модулі дисциплін:

1. Модуль I «Теорія і історія журналістики».

Тема 1. «Визначення поняття «журналістика», основні елементи журналістики, потоки інформації в ЗМІ»

Дефініція поняття журналістика. Система визначень. Об'єкт і предмет журналістики. Потоки інформації у ЗМІ. Журналістика, масова комунікація, ЗМІ, ОМІ, ЗМК, преса, мас-медіа: взаємозв'язок понять. Цілі та предмет аналізу в журналістиці.

Тема 2. «Планування твору, факт та його характеристики, організація журналістського твору та його елементи».

«Виношування» твору: планування та конкретизація робочої ідеї. Шляхи виникнення задуму/теми в журналістській роботі. Поняття «факт». Природа факту. Класифікація фактів. Логіка відбору фактів. Місця факту в інформаційних жанрах. Образ в журналістському творі. Гносеологічне коріння публіцистичного образу. Заголовок, його роль в організації журналістського твору. Лід в журналістському творі. Функції лідів. Класифікація лідів. Поняття «композиція». Організація журналістського твору.

Тема 3. «Теорія журналістики та її напрями. Характеристика комунікації в теорії журналістиці».

Теорія журналістики та медіакритика: характеристика галузей. Комунікація як процес в теорії журналістики. Загальні характеристики комунікації.

Модуль «Журналістський фах»

Тема1. «Характеристика джерел та методів в роботі журналіста та принципи роботи з ними».

Поняття про джерело інформації в журналістиці. Загальні принципи роботи з джерелами інформації. Поняття метод, методика; техніка, технологія; спосіб журналістської творчості. Раціонально-пізнавальний (емпіричні, теоретичні методи) і художній рівень (художні методи) пізнання дійсності. Метод опитування в журналістиці, його характеристика та різновиди. Використання методу спостереження: специфіка методу спостереження та його типи. Використання методу експерименту: специфіка методу експерименту та його різновиди. Використання методу вивчення документів: специфіка методу та його типи.

Тема 2. «Класифікація жанрів та правила наближення інтересів в журналістиці».

Класифікація жанрів в журналістиці. Особливості інформаційної та аналітичної групи. Особливості художньо-публіцистичної групи жанрів. Жанри раціональної публіцистики та їх характеристика. Жанри емоційної публіцистики та їх характеристика. Шість правил наближення інтересів в роботі журналіста.

Тема 3 «Замітка та інтерв'ю як жанри інформаційної групи, їх історія, особливості, різновиди, структура»

Замітка як жанр інформаційної медіа-платформи. Історія жанру замітки. Типологія заміток. Види заміток за тематичною ознакою. Структура замітки. Вимоги до заміток. Особливості роботи над заміткою. Інтерв'ю як амбівалентний міжродовий жанр журналістики. Дефініція та особливості жанру.

Тема 3 «Звіт та репортаж як жанри інформаційної групи, їх особливості, різновиди, структура, вимоги написання»

Звіт як жанр інформаційної медіа-платформи. Призначення та жанрові особливості звіту. Внутрішньожанрові типи звіту. Структура звіту та мовні особливості жанру. Вимоги до звіту. Репортаж як жанр інформаційної медіа-платформи. Призначення та жанрові особливості репортажу. Типологія репортажів. Структура (композиція) репортажу

Модуль «Психологія журналістської творчості».

Тема 1. «Види та характеристика творчої діяльності та творчої особистості»

Журналістика як форма творчої діяльності. Репродуктивні та продуктивні форми діяльності в журналістиці. Творча діяльність та її компоненти. Види творчості. Прагматична та ідейна творчість. Етапи розвитку творчої особистості. Характеристика понять: талант, здібності, обдарованість. Характеристика стадій творчого процесу. Особливість стадій творчого процесу журналіста.

Тема 2. «Імідж в психології творчості та групові ефекти».

Імідж та соціальні ролі журналіста . Вплив групових ефектів (бумерангу, ореолу первинності та новизни) на сприйняття дійсності журналістом.

Тема 3. «Психологічна культура в психології журналістиці та психологічні бар'єри спілкування»

Поняття психологічної культури журналіста. Типи спілкування в роботі журналіста. Психологічні бар'єри спілкування у роботі журналіста (слухання, розуміння, емоційності, зворотнього зв'язку).

Модуль «Журналістська етика»

Тема 1. «Етапи виникнення та принципи журналістської етики.

Базові принципи журналістської етики. Походження та зміст поняття «етика». Етапи виникнення журналістської етики. Настанови професійної етики. Етичні принципи та норми журналіста.

Тема 2. «Робота з фактами та джерелами інформації з позиції журналістської етики».

Етичні вимоги в процесі роботи з фактами і джерелами інформації. Плагіат: етичні та правові засади. Критерії, за якими встановлюється соціальна значимість інформації. Використання методу маски в роботі журналіста.

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі журналістики.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють теми, наведені в тематичному змісті цієї програми. Кожне тестове питання оцінюється у 6,66 балів. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 200 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6,66	13,32	19,98	26,64	33,3	39,96	46,62	53,28	59,94	66,6
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
73,26	79,92	86,58	93,24	100	106,66	113,32	119,98	126,64	133,36
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
139,96	146,62	153,28	159,94	166,6	173,2	179,92	186,58	193,24	200

Набрані бали включаються до загального вступного рейтингу студента.

Користуватися додатковою літературою під час написання вступного випробування не дозволяється.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Основна:

1. Ахмадулин Е. В. Основы теории журналистики : учеб. пособ. [для студ. высш. учеб. зав.] / Е. В. Ахмадулин. – М. : Ростов н/Д, 2008. – 320 с.
2. Волковский Н.Л. Гришанина А.Н. Психология журналистики / Н.Л. Волковский, А.Н. Гришанина. – СПб. – 2010. – 190 с.
3. Здоровега В. Й. Вступ до журналістики : Текст лекцій / В. Й. Здоровега. – 2-ге вид. – Л., 1998. – 87 с.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. / В. Й. Здоровега. – Львів : ПАІС, 2008. – 270 с.
5. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика: підручник / Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. – К.: Вища шк., 2007. – 237 с.
6. Ким М.Н. Технология создания журналистского произведения / М. Н. Ким. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2001.
7. Клименко В. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів вузів / В. В. Клименко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
8. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник / І. Л. Михайлин. – Суми: Університетська книга, 2009. – 336 с.
9. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник для студ. вузів / І. Л. Михайлин. – Вид. 3-є, доп. і поліп. – К. : Цент учбової л-ри, 2003. – 284 с.
10. Москаленко А. З. Теорія журналістики : [навч. посібник.]. / Москаленко А. З. – К. : ЕксОб, 2002. – 336 с.
11. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2001. - 656 с.
12. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики : учеб. пособие / Е. П. Прохоров. – 5-е изд., испр. и доп. – М. : Изд-во РИП-холдинг, 2001. – М. : Аспект Пресс : Изд-во МГУ, 2003. – 367 с.
13. Стеблина Н. О. Етика у сфері соціальних комунікацій (професійні стандарти у журналістиці, рекламі та PR): Навчально-методичний посібник / Н. О. Стеблина. — Львів : ПАІС, 2014. - 228 с.
14. Тертычный А. А. Жанры периодической печати / А. А. Тертычный. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 312 с.

Додаткова:

1. Василенко М. К. Функціонування групи інформаційних жанрів пресової журналістики в сучасних соціально-економічних умовах / М. К. Василенко // Наукові записки Інституту журналістики. – К., 2002. – Т. 9. – С. 162–166.
2. Владимиров В. Теория и методика журналистского творчества: Учебное пособие / В. Владимиров. – Луганск: Изд-во ВУГУ, 1997. – 96 с.

3. Ворошилов В. В. Журналистика: Учебник / В. В. Ворошилов. – Санкт-Петербург : Изд-во В. А. Михайлова, 2004. – 700 с.
4. Глод В. И. Информационные жанры в современной спортивной журналистике: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.01.10 / Глод Владимир Иванович. – К., 1988. – 20 с.
5. Голік О. В. Інтерв'ю в українській пресі ХХІ ст / О. В. Голік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2312>
6. Горохов В.М. Основы журналистского мастерства. – М., 1989. – 117 с.
7. Грабельников А. А. Работа журналиста в прессе: Учебное пособие. — М.: Изд. РИП- холдинг, 2001. — 274 с.
8. Евдокимов Н. А. Жанры журналистики / Н. А. Евдокимов. – Луганськ. – 2005. – 328 с.
9. Здоровега В. У майстерні публіциста / В. Здоровега – Л.: Світ, 1969. – 142 с.
10. Коновалова О. В. Основы журналистики: уч. пособ. / О. В. Коновалова. – М.: ИКЦ «МарТ», 2005. – 272 с.
11. Ким М. Н. Жанры современной журналистики / М. Н. Ким. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2004. – 336 с.
12. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров / Л. Е. Кройчик // Основы творческой деятельности журналиста: сборник науч. статей / [Ред.-сост. С. Г. Корконосенко]. – СПб.: Знание, СПБИНВЭСЭП, 2000. – С. 125-168.
13. Кузнецова О.Д. Аналітичні методи в журналістиці. / О. Д. Кузнецова. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002.
14. Лазутина Г.В. Технология и методика журналистского творчества. / Г. В. Лазутина. – М. – МГУ, 1988.
15. Лазутина Г.В. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для вузов. / Г. В. Лазутина. – М. : «Аспект Пресс», 2000. – 240 с.
16. Логвиненко, Л. А. Художньо-публіцистичні жанри : метод. матеріали для студ. заочн. та дистан. навч. зі спец. "Журналістика" / Л. А. Логвиненко. — Х., 2002. — 23 с.
17. Лукина М. Технология интервью : учебное пособие / М. Лукина. — М.: Аспект Пресс, 2003. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://evartist.narod.ru/text5/34.htm>
18. Марущак В. Школа журналіста: навч. посіб. / В. Марущак. – Тернопіль, 2009.
19. Мельник Г. С., Тепляшина А. Н. Актуальные проблемы современности и журналистика / Г. С. Мельник, А. Н. Тепляшина. – СПб: Роза мира, 2009. – 241 с.
20. Мельник Г. С., Тепляшина А. Н. Основы творческой деятельности журналиста / Г. С. Мельник, А. Н. Тепляшина. – СПб. : Питер, 2006. – 270 с.
21. Москаленко А. Вступ до журналістики /А. Москаленко. – К.: Центр вільної преси, 1998. – 300 с.
22. Нерух О. Першооснови журналістської творчості: Навчальний посібник. / О. Нерух. - Х.: Світ дитинства, 2000.

23. Олешко В. Журналистика как творчество. Учебное пособие / В. Олешко. – М.: РИП, 2003.
24. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для студентов вузов по специальности «Журналистика»/ Ред. - сост. С.Г.Корконосенко. - СПб., 2000.
25. Основы творческой деятельности журналиста. – СПб.:Наука, 2000.
26. Прилюк Д. М. Теорія і практика журналістської творчості: проблеми майстерності. – К.: Вища школа, 1983. – 279 с.
27. Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики / Е. П. Прохоров. - М., 2004.
28. Сазонова Ю. О. Внутрішньожанрові типи інтерв'ю в спортивній клубній пресі (на прикладі журналу «Шахтёр») / Ю. О. Сазонова // Стиль і текст. – 2013. – № 14. – С. 194-205.
29. Сазонова Ю.О. Жанри статті-презентації та похвали в спортивній клубній пресі: синтез журналістського, паблік рілейшнз та рекламного дискурсів / Ю. О. Сазонова // Інформаційне суспільство – 2013. – № 18. – С. 107-112;
30. Сазонова Ю. О. Модифікації та трансформації інформаційних жанрів в спортивній пресі / Ю. О. Сазонова // Мова. Суспільство. Журналістика: Збірник матеріалів і тез ХХІІІ міжнародної науково-практичної конференції з проблем функціонування і розвитку української мови «Мова. Суспільство. Журналістика» (Київ, 6 квітня 2017). – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2017. – С. 67-71.
31. Самарцев О. Р. Творческая деятельность журналиста / О. Р. Самарцев. – М.: Академический проект, 2007. – 528 с.
32. Смелкова З.С., Ассуирова Л.В., Савова М.Р., Сальникова О.А. Риторические основы журналистики. Работа над жанрами газеты / Смелкова З.С., Ассуирова Л.В., Савова М.Р., Сальникова О.А. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 223 с.
33. Тертычный А. А. Аналитическая журналистика: познавательно-психологический подход / А. А. Тертычный. – М.: Гендальф, 1998. – 254 с.
34. Ученлова В.В. Современные тенденции развития журналистских жанров / В. В. Ученлова // Вестн. Моск. ун-та. Сер. XI. Журналистика. – 1976. – № 4. – С. 17—27.
35. Черепухов М. С. О приметах газетных жанров / М. С. Черепухов // Вестн. Моск. ун-та. – Сер. 5. История, филология. – 1959. – № 1. – С. 57-70.
36. Шкляр В. Теорія і методика журналістської творчості / В. Шкляр. – К.: МЛП, 1999. – 44 с.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від «24» жовтого 2020 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету (протокол № 5 від «26» жовтого 2020 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

А.О. Алексеева